

Základní škola Pacov

Školní vzdělávací program pro školní družinu

„DOKÁŽU TO!“

Motto: „Nikdo si nesmí myslet, že je něco víc než ostatní. Možná, že toho má víc v makovici, možná nosí lepší košili, možná má fortelnější ruce, možná větší bicepsy. Ale tohle všechno ho jen zavazuje k tomu, aby toho udělal víc. Pro ty s menšími bicepsy a s horší košilí“. (K. Čapek)

Obsah:

- 1. Identifikační údaje**
- 2. Charakteristika školní družiny**
- 3. Konkrétní cíle vzdělávání**
- 4. Délka a časový plán vzdělávání**
- 5. Formy vzdělávání**
- 6. Obsah vzdělávání**
- 7. Podmínky pro vzdělávání žáků se speciálními potřebami**
- 8. Podmínky přijímání uchazečů a podmínky průběhu a ukončování vzdělávání**
- 9. Popis materiálních podmínek**
- 10. Popis personálních podmínek**
- 11. Popis ekonomických podmínek**
- 12. Popis podmínek bezpečnosti práce a ochrany zdraví**
- 13. Zveřejnění školního vzdělávacího programu**
- 14. Dokumenty školní družiny**
- 15. Přílohy**

1. Identifikační údaje

Název a adresa školy: Základní škola Pacov
náměstí Svobody 321, Pacov, 395 01

ředitel školy: Mgr. Jaromír Havel

telefon: 565 442 914

e-mail: reditel@zspacov.cz

web: www.zspacov.cz

vedoucí vychovatelka: Miroslava Štěpánková

telefon: 565 442 140

e-mail: miroslava.stepankova@zspacov.cz

web: www.zspacov.cz

vypracovala Miroslava Štěpánková

platnost dokumentu od 1. 9. 2015

aktualizace od 1. 9. 2017

Podpis ředitele: Jaromír Havel v. r.

Razítko školy:

2. Charakteristika školní družiny

Školní družina je součástí Základní školy Pacov. Školní družinu mohou navštěvovat žáci 1. až 4. třídy základní školy. V současné době má školní družina sedm oddělení. Dvě oddělení se nachází v budově náměstí Svobody a další zbývající oddělení v budově Za Branou. Školní družina nabízí žákům využití volného času před začátkem vyučování i po jeho ukončení. Její činnost poskytuje relaxační, odpočinkové a pohybové aktivity, rozvíjí zájmy a nadání dětí, prohlubuje a rozšiřuje vědomosti žáků. Vede žáky k samostatnosti, pečlivosti, pěstování návyků sebeobsluhy, klade důraz na zásady společenského chování a vystupování v kolektivu. Činnosti a aktivity žáků ve školní družině se uskutečňují v oblasti sportovní, estetické, pracovní, rekreační a společenskovední výchovy. Obsahová náplň těchto oblastí navazuje na učivo vyučovacích předmětů a probíhá v souladu se školním vzdělávacím programem školy. Výchovné aktivity jsou rozvrženy v měsíční skladbě zaměstnání. Pravidelně se střídají činnosti různého charakteru. V průběhu celého školního roku se opakovaně pořádají akce, které u dětí získaly velkou oblibu: Drakiáda, Hledání skřítky Podzimníčka, Vánoční dílny, Čertovské radovánky, Vánoční besídka, Hudební soutěž SuperStar, Dárky k zápisu, Maškarní karneval, Valentýnské odpoledne, Čarodějnický den, Plackohraní, Velikonoční tvoření ve škole, Návštěva kina CineStar... Děti dále chodí sáňkovat, bobovat, navštěvují dětské hřiště a keramickou dílnu. Školní družina spolupracuje také s městskou knihovnou a informačním centrem. Během školního roku se děti aktivně zapojují do všech činností školní družiny. Vychovatelky se snaží vytvářet příjemné a podmětne prostředí, dbají na dodržování pravidel slušného chování, přátelských vztahů mezi dětmi, vedou je k dodržování bezpečnosti a k šetrnému zacházení s hračkami i dalším vybavením třídy. Režim školní družiny navazuje na vyučování i časovou organizaci zájmových kroužků.

3. Cíle vzdělávání

„Cílem je naučit se mít rád lidi kolem sebe. A kdo chce mít rád lidi, musí mít rád sám sebe – nebyt povýšený, ale ani se nepodceňovat. Uvědomovat si dobré i špatné vlastnosti své i ostatních. Všimát si vztahů kolem sebe. Pochopit, jak a proč člověk pracuje. Vědět, jak se chovat, abychom spolu všichni mohli žít, pracovat a bavit se“

Pro činnost ve školní družině jsou voleny takové metody a formy práce, které směřují k naplňování těchto cílů:

1) Rozvíjet kladné vztahy v kolektivu žáků i mimo něj (mezi žáky, mezi žáky a dospělými, mezi žáky a veřejností):

- vést žáky ke spolupráci
- rozvíjet schopnost vzájemné tolerance (umět přijmout druhého takového, jaký je, umět reagovat na jinakost)
- vytvářet motivující prostředí k osobnímu rozhodování, k přijímání zodpovědnosti
- vést žáky k respektování pravidel slušného chování a morálních hodnot
- vést žáky k citlivému vnímání prostředí a přírody
- vytvářet bezpečné prostředí k rozvoji sebepoznání, posilovat zdravé sebevědomí

2) Posilovat komunikativní dovednosti:

- vést žáky ke vzájemné komunikaci
- vytvářet podmínky pro rozvoj slovní zásoby
- rozvíjet schopnost řešit konflikt v klidu a efektivně
- vést žáky k umění naslouchat druhým, k umění sdělit svůj názor a přijmout názor ostatních a vyjádřit své pocity

3) Učit žáky efektivně využívat jejich volný čas: - poskytnout prostor pro relaxaci

4. Délka a časový plán vzdělávání

Časový plán ŠVP školní družiny je sestaven na dobu jednoho vzdělávacího cyklu, obsahuje výběr činností, ze kterých je možno volit podle aktuálního složení žáků v oddělení. Toto uspořádání umožňuje tvořivě reagovat na změny i na různou skladbu žáků v těchto odděleních. Pro jednotlivé činnosti je počítáno s průběžným působením vychovatelky, s činnostmi vyplývajícími z měsíční skladby zaměstnání i s příležitostnými akcemi. Součástí časového plánu je i plán evaluace činnosti ŠD.

Vnitřní evaluační procesy budou probíhat na úrovni:

- individuální – každá vychovatelka si průběžně hodnotí vlastní práci a snaží se o sebereflexi činnosti a evaluaci vzdělávacího procesu, která jí umožní i jeho případnou kontrolu. Hledá nové metody, které by postupně vedly ke kvalitnějším výsledkům:
- týmové-evaluaci provádí kolektiv vychovatelek (metodické sdružení)
- vedení školy- výchovnou práci ve školní družině hodnotí vedení školy, které zjišťuje svými vlastními prostředky, jak jsou naplňovány vytčené cíle a jak družina plní své celkové poslání

Vnějšími evaluačními procesy rozumíme zpětnou vazbu ze získaných informací od rodičů, samotných žáků, zřizovatele a České školní inspekce.

Evaluační plán obsahuje také tato hodnotící kritéria:

- podmínky činnosti (např. vhodnost uspořádání a vybavení prostředí pro realizované činnosti)
- organizace činnosti (motivace, zohledňování specifík jednotlivých žáků, využití času vyhrazeného pro činnosti, zajištění bezpečnosti)

Metodické sdružení proběhne v pololetí a na konci školního roku, pod vedením vychovatelek. V případě potřeby proběhne častěji. Na datum se dohodne kolektiv vychovatelek.

5. Formy vzdělávání

Jsou to tedy zejména tyto činnosti:

- pravidelná činnost: je to každodenní činnost v oddělení, je dána týdenní skladbou zaměstnání a představuje zejména organizované aktivity
- příležitostné akce: přesahují zpravidla rámec jednoho oddělení a nejsou zahrnuty do nabídky činností na jednotlivé měsíce (zájezdy na kulturní akce, výlety, karneval, akademie)
- spontánní aktivity: jsou průběžné, zahrnují každodenní klidové činnosti po obědě, při pobytu venku, spontánní hry v rámci ranního pobytu žáků nebo v tzv. koncové družině
- odpočinkové činnosti: jsou to nejen klidové činnosti (poslechové činnosti, individuální hry, klid po obědě), ale i aktivní odpočinek (rekreační činnosti)
- příprava na vyučování: zahrnujeme do ní didaktické hry, tematické vycházky a další, které upevňují či rozšiřují poznatky získané ve školním vyučování

6. Obsah vzdělávání

Představuje dlouhodobý proces a chápeme je jako souhrn vědomostí, schopností, znalostí a praktických dovedností, které děti získávají v průběhu docházky do školní družiny. Budou se prolínat všemi činnostmi zájmového vzdělávání a u každého dítěte rozvíjí:

- **kompetence k učení:** učí se s chutí, započatou práci dokončí, umí zhodnotit své výkony, klade si otázky a hledá na ně odpovědi, všímá si souvislostí mezi jevy, získané vědomosti dává do souvislostí, získané zkušenosti uplatňuje v praktických situacích a dalším učení
- **kompetence k řešení problémů:** všímá si dění i problémů a tyto mu jsou motivací k řešení dalších problémů a situací, při řešení situací užívá logických, matematických i empirických postupů, chápe, že vyhýbání se problémům nevede k cíli, rozlišuje správná a chybná řešení, spontánně vymýšlí nová řešení, započaté činnosti dokončuje
- **komunikativní kompetence:** ovládá řeč, vyjadřuje vhodně formulovanými větami myšlenky, sdělení, otázky a odpovědi, komunikuje bez ostychu s vrstevníky i dospělými, dokáže vyjadřovat své pocity řečí, gestem i dalšími prostředky, komunikace je kultivovaná
- **sociální a interpersonální kompetence:** samostatně rozhoduje o svých činnostech a uvědomuje si, že za ně odpovídá a nese důsledky, projevuje citlivost a ohleduplnost, rozpozná vhodné a nevhodné chování, vnímá nespravedlnost, agresivitu, šikanu a dovede se jim bránit, ve skupině spolupracuje, dokáže se prosadit i podřídit - přijmout kompromis, je schopen respektovat jiné, je tolerantní k odlišnostem mezi lidmi
- **občanská kompetence:** učí se plánovat, organizovat, řídit a hodnotit, odhaduje rizika svých nápadů, k úkolům a povinnostem přistupuje odpovědně, uvědomuje si svá práva i práva druhých, dbá na své osobní zdraví i druhých, chová se odpovědně s ohledem na zdravé a bezpečné prostředí (přírodní i společenské)
- **kompetence k trávení volného času:** umí účelně trávit volný čas, orientuje se v možnostech jeho smysluplného využití, umí si vybrat zájmové činnosti podle svých dispozic, rozvíjí své zájmy v organizovaných skupinových i individuálních činnostech, umí odmítnout nevhodné nabídky pro trávení volného času

Vzdělávací program pro školní družinu

Naše školní družina si zvolila z rámcového vzdělávacího programu tematický celek: **“Člověk a jeho svět“**.

Vzdělávání v oblasti Člověk a jeho svět rozvíjí poznatky, dovednosti a prvotní zkušenosti žáků získané ve výchově v rodině a v předškolním vzdělávání. Žáci se učí pozorovat a pojmenovávat věci, jevy a děje, jejich vzájemné vztahy a souvislosti, utváří se tak jejich prvotní ucelený obsah světa. Poznávají sebe i své nejbližší okolí a postupně se seznamují s místně i časově vzdálenějšími osobami, jevy a složitějšími ději. Učí se vnímat lidi a vztahy mezi nimi, všimnout si podstatných věcných stránek i krásy lidských výtvorů a přírodních jevů, soustředěně je pozorovat a přemýšlet o nich.

Na základě poznání sama sebe a svých potřeb a porozumění světu kolem sebe se žáci učí vnímat základní vztahy ve společnosti, porozumět soudobému způsobu života, jeho přednostem i problémům, chápat současnost jako výsledek minulosti a východisko do budoucnosti. Při osvojování poznatků a dovedností se žáci učí vyjadřovat své myšlenky, poznatky a dojmy, reagovat na myšlenky, názory a podněty jiných.

Místo, kde žijeme:

Poznávání nejbližšího okolí, organizace školy, družiny, určení významných objektů, jejich návštěvy, (např. knihovna, městský úřad, policie ČR, informační centrum, orientace v prostoru a čase, odhad vzdálenosti v čase, místa), besedy o našem městě, (minulost, současnost, budoucnost). Bezpečnost na cestě do školy, vycházkách, dopravní výchova.

(Kompetence občanské)

Lidé kolem nás:

Osvojení zásad vhodného a společenského chování, tolerance, empatie, vzájemná úcta, komunikace slovní i mimoslovní, dodržování pravidel stolování, předcházení šikanování, zařazení prvků mediální výchovy (např. co děti slyšely, shlédly).

Práce s internetem (např. vyhledávání dostupných informací).

(Kompetence k řešení problémů, komunikativní, sociální)

Lidé a čas:

Budování a dodržování správného režimu, vytváření pravidelných návyků, umět využít správně a účelně volný čas (základy pro využívání smysluplných volnočasových aktivit).

(Kompetence k trávení volného času)

Rozmanitost přírody:

Vycházky a pobyty v přírodě, pozorování změn, určování, využití encyklopedií, následné výtvarné zpracování, péče o rostliny, chov domácích zvířat.

(Kompetence k učení)

Člověk a jeho zdraví

Poznávání sebe sama, poučení a následné péče o zdraví, zdravotní prevence, nemoci, osobní hygiena a čistota, poučení o úrazech a jejich předcházení, první pomoc, ošetření drobných úrazů. Besedy na tato témata v rámci prevence (plavání, pohybové hry v místnosti, tělocvičně či v terénu, relaxační cvičení). Dále např. dodržování správné životosprávy a pitného režimu.

(Kompetence komunikativní, sociální a interpersonální, občanské)

7. Podmínky pro vzdělávání žáků se speciálními potřebami

Žákům se speciálními vzdělávacími potřebami budeme podle stupně podpůrného opatření při jejich začleňování do volnočasových aktivit, věnovat průběžnou zvláštní pozornost.

- v oblasti materiální: vybavenost speciálními didaktickými a kompenzačními pomůckami
- v oblasti personální: odbornost pedagogických pracovníků s ohledem na jejich podpůrné opatření
- v oblasti organizační: vymezení formy či forem integrace, spolupráci s rodiči

8. Podmínky přijímání uchazečů a podmínky průběhu a ukončování vzdělávání

K pravidelné denní docházce do školní družiny jsou přijímáni žáci 1. až 4. ročníku základní školy. Podmínkou přijetí je řádně vyplněná přihláška a souhlas zákonných zástupců s ujednáními uvedenými na přihlášce. Podmínky docházky do školní družiny stanoví Vnitřní řád školní družiny. Docházka do školní družiny je pro přihlášené žáky povinná. Žádost o mimořádné uvolnění žáka je možno provádět pouze předem a písemnou formou (s podpisem rodičů). Do školní družiny může být žák přihlášen během celého školního roku, pokud není naplněna její kapacita. Ukončit docházku může žák během celého školního roku na základě písemné žádosti od rodičů.

Kritéria pro přijetí žáka do školní družiny

1. Přijetí do školní družiny není nárokové.
2. Žáci jsou do školní družiny přijímáni do naplnění kapacity na základě vyplněného zápisního lístku odevzdaného nejpozději do 6. září aktuálního školního roku. Všechny zápisní lístky k docházce do školní družiny budou při odevzdání označeny datem i časem odevzdání. Žáci přihlášení od 7. září budou evidováni jako náhradníci a v případě uvolnění kapacity budou jejich zákonní zástupci informováni vedoucí vychovatelkou.
3. Z přijatých zápisních lístků budou upřednostněni nejmladší žáci (1. – 3. třída).
4. Zájemci o ŠD ze 4. a 5. ročníků budou přijímáni do naplnění kapacity ŠD. V případě, že by mohlo dojít k překročení kapacity, budou přednostně přijímáni zájemci o ŠD, kteří dojíždějí autobusem a na základě věku (data narození) od nejmladšího po nejstarší.
5. Zdravotní stav dítěte - dítě, které je schopné vzdělávání na ZŠ, může být přijato k mimoškolnímu vzdělávání do ŠD. V případě zdravotního postižení je třeba individuálního přístupu. Záleží na možnostech zařízení ŠD a dohodě zákonných zástupců s vedením školy.

9. Popis materiálních podmínek

Naše školní družina má k dispozici sedm kluboven s herními koutky. Všechny herny jsou vybaveny novým nábytkem, který svou velikostí odpovídá vzrůstu dětí a poskytuje dostatečný úložný prostor pro hračky, knihy, stolní hry a další pomůcky. Materiál pro výtvarnou a sportovní činnost je uložen v kabinetu školní družiny. Žáci mají k dispozici hygienická zařízení na chodbě a také věšáky a odkládací prostory na aktovky. V každé herně je dostatek stolních a společenských her, stavebnic, knih a časopisů. K výzdobě prostor školní družiny jsou využívány výtvarné práce dětí. Výzdoba je obměňována a aktualizována (např. dle ročních období). Naše školní družina využívá i prostory mimo areál školy, zejména zámecký park, dětské hřiště a altán.

10. Popis personálních podmínek

Školní družina má sedm oddělení, v každém z nich pracuje jedna vychovatelka. Všechny vychovatelky jsou plně kvalifikované. Vychovatelky jsou motivovány k dalšímu vzdělávání a odborné zaměření si dále prohlubují v akreditovaných kurzech i samostudiem. Vychovatelky

se chovají a jednají profesionálním způsobem. V souladu se společenskými pravidly, pedagogickými a metodickými zásadami výchovně-vzdělávací činnosti ve školní družině:

- mají vysokou míru empatie a dovedou projevovat vřelý vztah k žákům
- umějí vytvořit příznivé sociální klima a efektivně se žáky jednat
- mají organizační schopnosti
- vytvářejí pestrou a zajímavou skladbu činností a nalézají pro ně v denní skladbě vhodný časový prostor
- pro zájmové aktivity využívají své odborné zaměření
- navozují radostnou atmosféru a komunikační prostředí, posilují v žácích kladné city, vytvářejí pocit bezpečí, zvolenými činnostmi posilují v dětech sebevědomí a vytvářejí z žáků dobrý kolektiv
- dodržují pravidla bezpečnosti a ochrany zdraví, dbají na bezpečnost žáků
- prezentují výsledky činnosti školní družiny na veřejnosti.

11. Popis ekonomických podmínek

Částečná úhrada neinvestičních nákladů ŠD činí měsíčně 100 Kč na jedno dítě. Výše úplaty zůstává stejná i v měsících, kdy jsou vedlejší prázdniny.

Platba za družinu proběhne bankovním převodem na účet školy.

Údaje pro bezhotovostní platbu:

- číslo účtu Základní školy Pacov: **19-622679329/0800**
- variabilní symbol: datum narození dítěte, bez teček (13012010)
- zpráva pro příjemce: jméno, příjmení a třída žáka (Petr Novák 2. A)

Úplata je splatná předem, platí se ve dvou splátkách:

- za období září až prosinec – **400 Kč, do 25. září 2017**
- za období leden až červen – **600 Kč, do 25. ledna 2018**

Povinností rodiče je ohlídat si datum splatnosti. Pokud za dítě není zaplacen poplatek v řádném termínu, může ředitel školy rozhodnout o případném vyloučení žáka ze školní družiny.

Nárok na vrácení úplaty za ŠD vzniká pouze v případě, dojde-li k odhlášení žáka ze ŠD ze závažných důvodů (např. změna bydliště, zdravotní stav) během roku nebo v pololetí. Vrácení peněz proběhne následující měsíc po podání písemné žádosti.

Výši úplaty může ředitel snížit nebo od úplaty osvobodit, jestliže

- a) účastník nebo jeho zákonný zástupce je příjemcem opakujících se dávek pomoci v hmotné nouzi podle zákona o pomoci v hmotné nouzi
- b) účastníkovi nebo jeho zákonnému zástupci náleží zvýšení příspěvku na péči podle zákona o sociálních službách
- c) účastník svěřený do pěstounské péče má nárok na příspěvek na úhradu potřeb dítěte podle zákona o státní sociální podpoře a tuto skutečnost prokáže řediteli

Výjimka:

Pokud půjde žák s vychovatelkou pouze na oběd a po obědě hned domů, nevztahuje se v této situaci úplata za družinu.

12. Popis podmínek bezpečnosti práce a ochrany zdraví

Seznamujeme žáky s nebezpečím ohrožujícím jejich zdraví a s postupy, které zvyšují jejich bezpečnost. Je to součást výchovy ke zdravému životnímu stylu, který je chápán jako vyvážený stav tělesné, duševní a sociální pohody.

Podmínky pro hygienické a bezpečné působení školní družiny:

- vhodná struktura režimu žáků s dostatkem relaxace a aktivního pohybu dané režimem a skladbou zaměstnání
- vhodný stravovací a pitný režim (podle věkových a individuálních potřeb žáků)
- zdravé prostředí užívaných prostor družiny
- ochrana žáků před úrazy
- výrazné označení všech nebezpečných předmětů a částí využívaných prostor
- dostupnost prostředků první pomoci

Psychosociální podmínky:

- vytváření pohody prostředí, příznivé sociální klima – otevřenost a partnerství v komunikaci, úcta, tolerance, uznání, spolupráce a pomoc druhému, sounáležitost s oddělením školní družiny a školou
- respekt k potřebám jedince a jeho osobním problémům, činnost vycházející ze zájmu žáků a osvojování si toho, co má pro žáky praktický smysl a vede k praktické zkušenosti, sledování všestranného prospěchu žáka jako hlavního článku veškeré pedagogické činnosti
- věková přiměřenost a motivující hodnocení – respekt k individualitě žáka, jeho hodnocení v souladu s individuálními možnostmi a individuálním pokrokem, dostatečná zpětná vazba
- ochrana žáků před násilím, šikanou a dalšími patologickými jevy
- včasná informovanost žáků i jejich rodičů o činnosti školní družiny a jejím vnitřním řádu

13. Zveřejnění školního vzdělávacího programu

Školní vzdělávací program školní družiny je zveřejněn na přístupném místě, na nástěnce ve školní družině. Jeho elektronická podoba je zveřejněna na webových stránkách školy

www.zspacov.cz .

14. Dokumenty školní družiny

- Třídní a docházková kniha (přehled výchovně vzdělávací práce, docházka)
- Měsíční tematický plán
- Plán akcí připravovaný školní družinou na školní rok
- Vnitřní řád školní družiny
- Zápisní lístek žáka

15. Přílohy

- Provoz a organizace školní družiny ve školním roce 2017/2018
- Plán akcí připravovaných školní družinou na školní rok 2017/2018

- Měsíční tematický plán